

Oppimisen uusi ekosysteemi

OSALLISTAMALLA OSAAMISTA -HANKKEIDEN HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ

KATRI HALONEN (toim.)

© Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Toimittaja: Katri Halonen

Kirjoittajat: Katri Halonen, Niina Torkko, Mai Salmenkangas

Graafinen suunnittelu ja kuvitus: Riikka Wallin

Painopaikka: Niini

Julkaisija: Metropolia Ammattikorkeakoulu 2019, Helsinki

Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja

TAITO-sarja 21

Helsinki2019

ISBN 978-952-328-140-0 (nid.)

ISBN 978-952-328-139-4 (pdf)

ISSN 2669-8013 (nid.)

ISSN 2669-8021 (pdf)

www.metropolia.fi/julkaisut

<http://osuma.metropolia.fi>

Tämä julkaisu on toteutettu osana **Osuma – Osallistamalla osaamista** -hanketta, joka lisää ja vahvistaa oppilaitosten sekä nuorten kanssa toimivien julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden monialaista yhteistyöosaamista ja yhteistyötä. Tehtävänä on tiedontuotannon, viestinnän ja teemaseminaarien avulla kehittää oppilaitosten sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolan toimijoiden sellaista osaamista, joka vahvistaa monipuolisesti nuorten opiskeluvalmiuksia ja -motivaatiota. Osuma saa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta Euroopan sosiaalirahaston tukea.

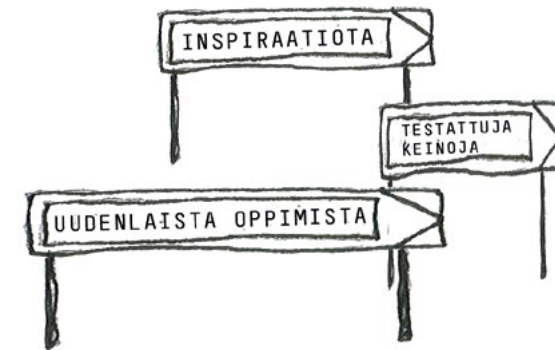
Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

SISÄLLYS

Johdanto: Uudenlaista oppimista etsimässä	3
Yhteistyöstä oppimisen ekosysteemeihin	4
Työelämäläheisen ekosysteemin jäljillä	4
Mitä ekosysteemissä toimittaessa oikein opitaan?	6
Ammatillisesta yhteistyöstä yhteistyön ammatillistumiseen	7
Osalliseksi ja osallisena opinnoissa	8
Oppimisympäristö on mikä tahansa ympäristö	8
Kohtaamisen pedagogiikka	10
Nuorten kuuleminen on työskentelyn lähtökohta	13
Elinikäinen oppiminen	14
Ekosysteemissä eri intressit kohtaavat toisensa	17
Nuori oppilaitoksen ja voittoa tavoittelemattoman organisaation risteyskohdassa	17
Mitä oppilaitoksen tulisi muistaa ekosysteemissä toimiessaan?	17
Mitä voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden tulisi muistaa ekosysteemissä toimiessaan?	19
Ekosysteemissä kukoistavat parhaimmillaan luovuus ja yhdessä oppiminen	21
Osallistamalla osaamista -hankkeet	23

2x TIME
WORLD SERIES
CHAMPIONS

SAUSAGE
&
SNACKS

STREET FOOD DELI

JOHDANTO: UUDENLAISTA OPPIMISTA ETSIMÄSSÄ

Tulevaisuuden työelämässä tarvitaan uudenlaista osaamista ja uusia taitoja. Myös koulutus uudistuu Suomessa reipasta vauhtia. Tämä julkaisu on osa Euroopan sosiaalirahaston rahoittamaa Osuma-koordinaatiohanketta. Osuma kokoaa alleen erilaisia Osallistamalla osaamista -toimenpidekokonaisuuden yhteydessä rahoitettuja kehittämishankkeita, joissa koulutus ja ympäröivä yhteiskunta ovat yhteistyössä ottaneet askeleita kohti osallistuvaa oppimista. Joissain hankkeissa on muun muassa sukellettu työn tekemisen maailmaan vapaaehtoistyön parissa ja toisissa hankkeissa mietitty, miten liikunta tai taide voisi olla koulutuksessa uusien asioiden oppimisen väline.

Tämän julkaisun tarkoituksena on tuoda esiin hankkeissa löydettyjä hyviä käytäntöjä sekä pohtia keinoja juurruttaa kehittämishankkeissa luodut uudet käytännöt osaksi oppilaitosten arkea. Hyvien käytäntöjen juurruttamisen kautta päästään vaikuttamaan valmistuvien opiskelijoiden osaamiseen. Julkaisu on suunnattu oppilaitosten ja muiden nuorten kanssa työskentelevien organisaatioiden asiantuntijoille. Toivomme, että julkaisu avaa ikkunan erityisesti voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden ja oppilaitosten hankkeissa tekemän yhteistyön maailmaan. Tässä julkaisussa voittoa tavoittelemattomilla organisaatioilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimijoita, jotka tekevät työtä muun muassa nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi ilman taloudellisia tavoitteita.

Perinteisesti koulutuksessa on korostettu vahvaa yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Osallistamalla osaamista -hankkeissa mukana olevien nuorten elämässä on monenlaisia haasteita. Perinteisten innovaatioiden

rinnalle kaivataan sosiaalisia innovaatioita opiskelumuotona, nuoren hyvän itsetunnon, osallisuuden tunteen ja viime kädessä toimivan kansalaisyhteiskunnan rakentamiseksi. Tähän oppilaitokset tarvitsevat kumppanikseen kaikkia toimijoita: yrityksiä, kolmatta sektoria ja myös julkista sektoria. Parhaimmillaan eri toimijat muodostavat monenkirjavan ja moniulotteisen toimijoiden klusterin. Eri toimijoista muodostuu vahva verkosto, jota yhdistää yhteinen visio Suomesta, jossa yksikään nuori ei syrjäydy.

Oppimista voi tapahtua monissa eri ympäristöissä ja monenlaisten työtehtävien ja harrastusten parissa. Osallistamalla osaamista -hankkeissa otettiin käyttöön erilaisia oppimisympäristöjä digitaalisista ympäristöistä luonnonympäristöihin. Pilottiprojektien ja erilaisten kokeilujen avulla löydettiin uudenlaisia tapoja oppia ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen. Digitaalisista ympäristöistä puhutaan paljon, mutta monia askeleita sen vakiinnuttamiseksi on vielä otettava. Luonto toimintaympäristönä taas on Suomessa usein lähellä, mutta se on silti yllättävän vähän käytetty oppimisympäristö.

Hankkeissa reagoitiin digitalisoitumiseen rakentamalla

nuorille suunnattuja esteettömiä mediakasvatuksen ja -vaikuttamisen palveluita. Nuorten osallisuus, esteetön ohjaus ja moniammatillinen yhteistyö olivat palveluiden rakentamisen keskiössä. Myös selkokieliäisyys ja viittomakieliäisyys otettiin hankkeissa huomioon.

Tämä julkaisu avaa ikkunan erityisesti voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden ja oppilaitosten yhteisissä hankkeissa tekemän yhteistyön maailmaan.

Nuoret olivat mukana erilaisten aktiviteettien ja konseptien suunnittelussa. Aikuiset kohtasivat nuoret vertaisina, nuorta arvostaen. Hankkeissa rakennettiin myös toimintaa, jossa nuoret mentoroivat toisia nuoria. Sekä mentorit että aktorit kokivat vertaismentoroinnin itse-tuntoa vahvistavana ja osaamisen kokemusta lisäävänä toimintamallina.

Tervetuloa matkalle arvokkaiden kokemusten maailmaan!

Helsingissä keväällä 2019

KATRI HALONEN, NIINA TORKKO, MAI SALMENKANGAS

YHTEISTYÖSTÄ OPPIMISEN EKOSYSTEEMEIHIN

KATRI HALONEN

Ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut ovat keskittyneet yhä vahvemmin työelämäläheisyyteen. Tällä viitataan opiskelun vahvaan integroitumiseen oppilaitoksen ulkopuoliseen työelämään.

Työelämäläheisyyttä tarkastellaan usein opiskelijan näkökulmasta käytännön tekoina ja pedagogisina ratkaisuuina. Näissä ratkaisuissa pyritään organisaatioiden rajat ylittävään kiinteään työelämäyhteyteen esimerkiksi opinnäytetöiden, harjoittelujen, projektiopintojen ja työn tekemisen opinnollistamisen kautta.

Osallistamalla osaamista -hankkeissa työelämäläheisyyden tarkastelun näkökulma oli laajempi. Selkeän opetukseen kiinnittyvän toiminnan ohella hankkeet ponnistelivat etsien uusia yhteistyön alueita ja sisältöjä. Päämääränä oli löytää niitä kosketuspintoja ja toimintatapoja, joilla kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotyön lähestymistavat ja foorumit löytävät synergiaa toisistaan oppimisen äärellä. Mukana oli julkisen, kolmannen ja yksityisen sektorin organisaatioita. Tätä kudelmaa voi kutsua työelämäläheiseksi oppimisen ekosysteemiksi.

TYÖELÄMÄLÄHEISEN EKOSYSTEEMIN JÄLJILLÄ

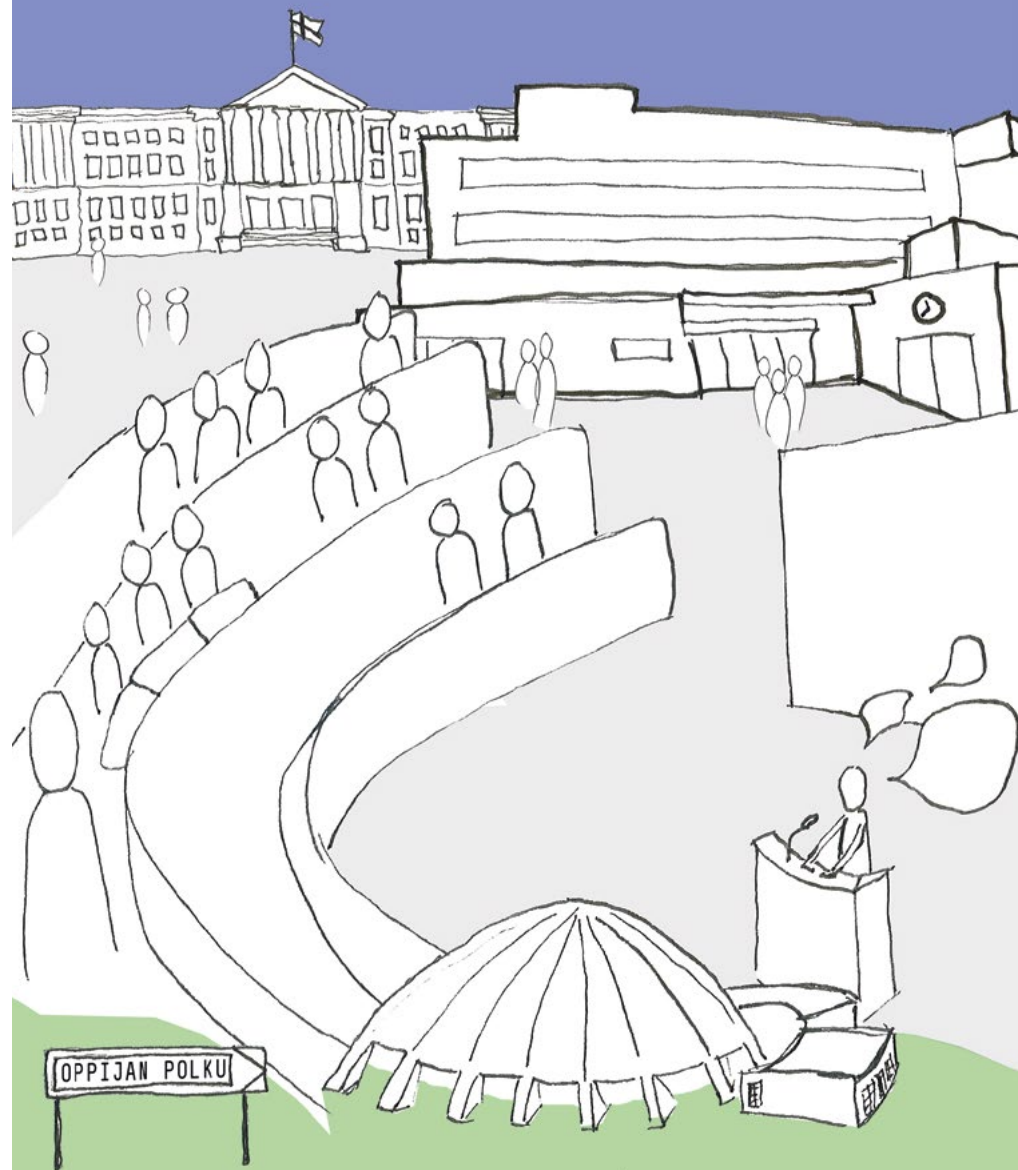
Työelämäläheiset oppimisen ekosysteemit ovat vahvasti esillä muun muassa ammattikorkeakoulujen yhteisen eAMK-kärkihankkeen tutkimuksissa. Niissä ekosysteemi määritellään toimijoiden väliseksi dynaamiseksi kokonaisuudeksi, joka edistää työelämän käytänteiden ja opiskelijan kehittymistä. Ekosysteemiin kuuluvat elä-

vän organismin ominaisuudet: dynaamisuus, reagointikyky, muuntuvuus, positiivinen riippuvuus, yhdessä tekeminen ja siitä hyötyminen.

Perinteisesti työelämäläheisen oppimisen perustana nähdään opiskelija, oppilaitos ja työelämäkumppani – jokainen omine intresseineen ja päämäärineen. Näistä toimijoista etenkin työelämäkumppani määrittäytyy usein yritykseksi tai ainakin vakiintuneeksi organisaatioksi. Ekosysteemiajattelu tuo liikettä oppimisen foorumeihin tunnistaessaan myös yhteisöjen ja kansalaisyhteiskunnan roolin geneeristen työelämätaitojen oppimisen ympäristönä.

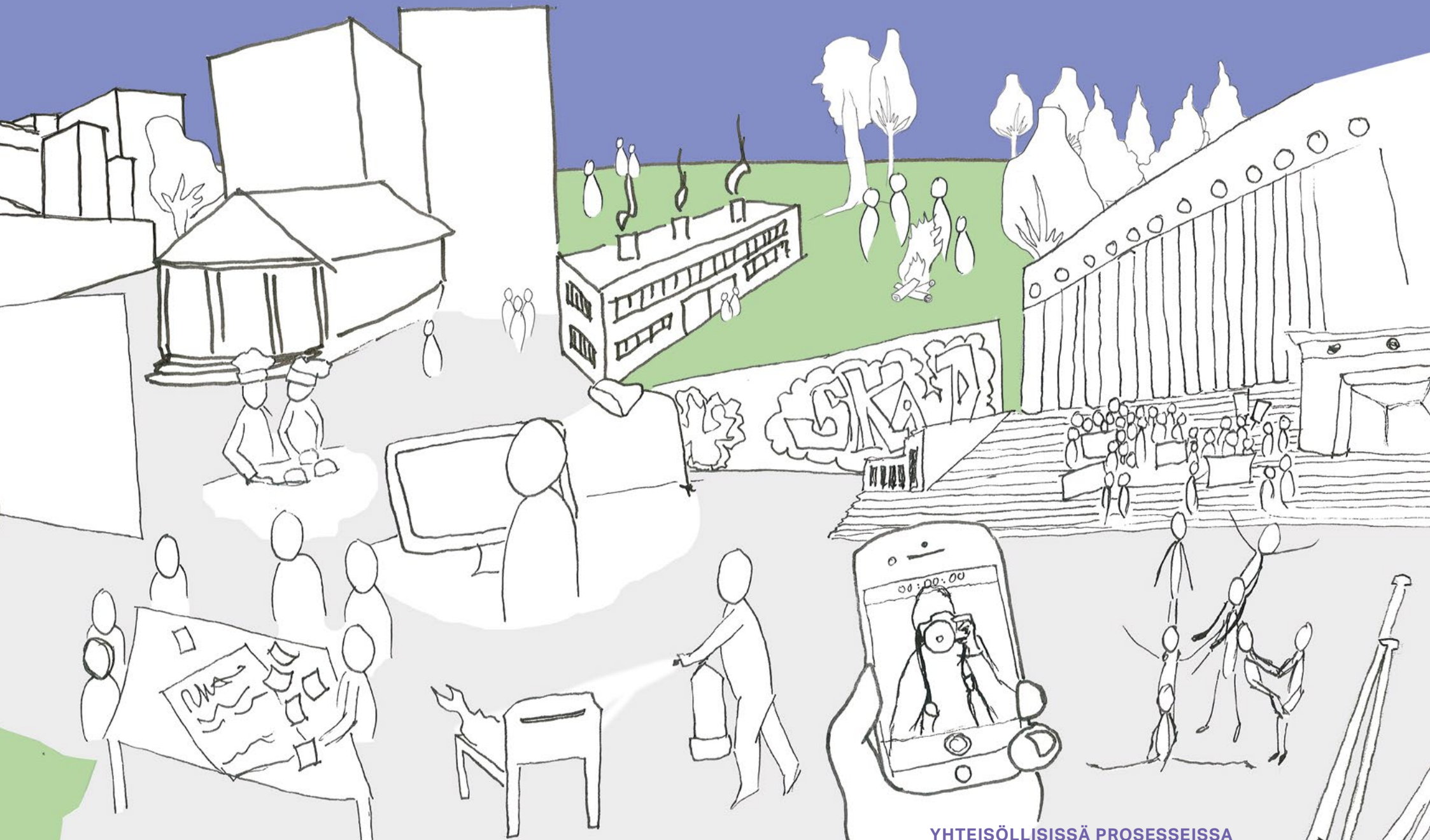
Osallistamalla osaamista -toimenpidekokonaisuuden hankkeet keskittyivät paljolti nuoren oppimiseen, joka on luontevaa, kun toimenpidekokonaisuus tähtää nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen. Oppilaitosten kumppaneina etenkin 3. sektorin toimijat ja vapaaehtoistyön kenttä tuntuivat resonoivan monessa hankkeessa juuri nuoren tavoitteiden kanssa.

UUSI OPPIMISEN EKOSYSTEEMI

FORMAALI OPPIMISJÄRJESTELMISSÄ TAPAHTUVA OPPIMINEN

- ammatillinen koulutus ja korkeakoulutus
- tutkintoon johtamattomat täydennyskoulutuspalvelut, mm. 3. sektorin ja yritysten koulutuspaketit, työpaikkojen henkilöstökoulutus, EU-hankkeiden koulutustoiminta

TYÖPAIKOILLA TAPAHTUVA OPPIMINEN

- julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin työnantajatahot
- työarjessa kertyvät taidot ja jo olemassa olevan tiedon soveltaminen työarkeen, työn tekemisen taidot ja asenteet

YHTEISÖLLISISSÄ PROSESSEISSA OPPIMINEN

- kansalaisaktivismi, vapaaehtoistyö, projekteittain ja teemoittain koostuvat kansalaisten toimijakollektiivit
- yhteisöllinen tiedon ja toiminnan rakentaminen, neljännen sektorin toimintamallien rakentaminen

TYÖELÄMÄHARJOITTELU KEHITTÄÄ NUOREN YLEISIÄ TAITOJA

ELÄMÄNHALLINTA TAIDOT

- henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen
- kyky organisoida ja hallita ajankäyttöä

OSAAMISEN HALLINTA TAIDOT

- oppimisen taito
- aikaisempien tietojen ja kokemusten hyödyntäminen
- kriittinen ajattelu

VERKOSTOITUMIS-, KOMMUNIKAATIO- JA RYHMÄTYÖTAIDOT

- vuorovaikutus- taidot, ryhmätyötaidot
- kuuntelutaito, suullinen ja kirjallinen viestintä, kielitaito
- monikulttuurinen kompetenssi
- aloitteellisuus, vastuullisuus ja päätöksentekokyky

TUNNETAIDOT

- itsetuntemus, itsetunto ja kyky nähdä mielekkyyttä omalle olemiselleen ja tekemisilleen
- utelias avoimuus uusille asioille, ihmisille ja oppimiselle
- sisäinen motivaatio eli halu sitoutua esimerkiksi opiskelemiseen ja sen merkityksen ymmärtäminen
- aloitekyky eli toiminta omien tavoitteiden saavuttamiseksi

MITÄ EKOSYSTEEMISSÄ TOIMITTAESSA OIKEIN OPITAAN?

Työelämäläheisessä oppimisessa on läsnä usein tietyn opiskelualan kannalta olennaisten taitojen kartuttaminen. Tavoitteeksi sanoitetun formaalin oppimisen rinnalla tapahtuu paljon muutakin oppimista, joka on usein erilaisina työelämätaidona opiskelijan näkökulmasta avainasemassa. Tällaisia yleisiä työelämätaitoja ovat esimerkiksi vuorovaikutus- ja tunnetaidot sekä tiedonhankinnan taidot. Oppilaitoksesta mukana olevan

opettajan oppimisen polulle työelämäläheisen oppimisen hyödyksi on nimetty muun muassa tietojen jatkuva päivittäminen ja opetusmateriaalin rikastuttaminen ammattialan kehityksen mukana.

Tässä julkaisussa yleisillä taidoilla tarkoitetaan työelämäläheisessä opiskelussa kehittyviä, työelämässä tärkeitä ja hyödyllisiä taitoja. Näitä taitoja luokitellaan monista eri näkökulmista. Osallistamalla osaamista -hankkeissa korostuvat usein elämän- ja osaamisen hallintaan liittyvät taidot, sosiaaliset taidot ja tunnetai-

*Hankkeissa korostuu
näkemys osaamisesta
tiedon, taidon ja asenteiden
yhdistelmänä.*

dot. Hankkeissa korostuu myös näkemys osaamisesta tiedon, taidon ja asenteiden yhdistelmänä.

Erytistä Osallistamalla osaamista -hankkeissa olivat uudet kumppanuudet ja toimintatavat opiskelijan yleisten taitojen kehittämisen kiihdyttäjänä ja motivoijana. Tosiasiassa oppimista tapahtuu paljon laajemmin: myös nuoren kanssa polkua kulkeva opettaja ja työn tekemistä ohjaavat työelämäkumppanit oppivat, vaikka heidän oppimisprosessinsa saa usein vähemmän huomiota. Esimerkiksi opiskelijan tunnetaitojen ytimessä olivat Osallistamalla osaamista -hankkeissa usein itsetunto ja vastuunotto. Työelämäkumppanin näkökulmasta näiden vahvistaminen on pieniä arjen tekoja, joiden tiedostaminen saattaa auttaa koko työyhteisöä parempaan hyvinvointiin. Luottamuksellisessa ilmapiirissä nuorelta kannattaa kysyä hänen mielipiteitään ja ottaa varovaisesti epävarmakin nuori mukaan keskusteluihin. Ja voi käydä niin, että koko yhteisön dialogisuus huomioi jatkossa aidommin erilaiset jäsenensä ja osaa hyödyntää kattavammin koko henkilöstön panosta.

AMMATILISESTA YHTEISTYÖSTÄ YHTEISTYÖN AMMATILLISTUMISEEN

Osallistamalla osaamista -hankkeiden puitteissa tapahtuvalle toimialoja ja toimintasektoreita yhdistävälle yhteiselle kehittämistyölle on varattu erillinen talousresurssi. Tämä tarjoaa mahdollisuuden syvemmälle oppimiselle pelkkien pinnalla nopeimmin näkyvien yhteistyöintressien lisäksi. On mahdollisuus rakentaa uutta: etsiä uusia työvälineitä esimerkiksi liikunnan ja kulttuurin välineistön kautta, tarkastella opiskelijoiden informaalia oppimista ja oppia yhteistä kieltä, joka luo vakaan pohjan moniammatilliselle yhteistyölle.

Syvemmän yhteistyön kautta myös itse yhteistyö kulkee kohti ammattimaistumista. Onnistuneissa tapauksissa on löydetty vahvasti kaikkia osapuolia hyödyttävä yhteistyön alue. Tämän edellytyksenä on yhteinen ammatillisen dialogin, kohtaamisen ja kuuntelemisen osaamisen syntyminen, joka parhaassa tapauksessa kannattelee ja ylläpitää yhteistyötä vielä hankkeen päättymisen jälkeen.

Mitä vahvemmin työelämäläheisen oppimisen tavoitteet ovat luonteeltaan yleisiä työelämätaitoja ja asenteita käytännön taitojen ja tiedon soveltamisen sijaan, sen helpommin dialogi näyttää syntyvän hankkeissa juuri kolmannen sektorin, kansalaisyhteiskunnan erilaisten kollektiivien ja oppilaitosten välillä perinteisen yrityskauppien sijasta.

AMMATILISEN YHTEISTYÖN HAASTEITA OSALLISTAMALLA OSAAMISTA -HANKKEISSA

- eri toimialojen välisen dialogin rakentaminen
- eri organisaatioiden toimintatapojen yhteensovittaminen
- ylisukupolvinen ajattelu
- kuunteleminen ja kuulluksi tuleminen

LÄHTEET

eAMK oppimisen ekosysteemit: Laitinen-Väänänen, S., Tynjälä, P., Heikkinen, H. & Virolainen, M. (2018). Työelämäyhteistyöstä oppimisen ekosysteemeiksi. Jyväskylä: eAMK.

Saatavana osoitteessa: <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/tyoelamayhteistyosta--oppimisen-ekosysteemeiksi/>

Toteemi ja työn opinnollistaminen

Saatavana osoitteessa: http://www.amktoteemi.fi/sites/amktoteemi/files/Toteemi%20ja%20Haaga-Helia_esimerkkejä_AP120918.pdf

Vapaaehtoistoiminnasta oppimaan (2014) - Kaveriohjausta maahanmuuttajille -hanke

Saatavana osoitteessa: http://kamu.metropolia.fi/wp-content/uploads/2014/12/vapaaehtois_KAMU_WEB.pdf

OSALLISEKSI JA OSALLISENA OPINNOISSA

NIINA TORKKO

Erlaiset festivaalit toimivat oppimisympäristönä, kun Festaripörssin nuoret tekivät vapaaehtoistyötä vertaismentorien tukemina. © Humanistinen ammattikorkeakoulu

OPPIMISYMPÄRISTÖ ON MIKÄ TAHANSA YMPÄRISTÖ

Opiskelijan osaamisen lisääntyminen ei tapahdu vain oppilaitoksissa ja oppilaitosten työelämäkumppanien tiloissa. Ekosysteemiajattelussa oppimista tapahtuu oppilaitoksen seinien ulkopuolella jatkuvasti myös esimerkiksi erilaisten harrastusten ja muun vapaa-ajan

puiteissa. Osallistamalla osaamista -hankkeissa on lähdetty siitä, että oppilaitosympäristön ei tulisi olla irrallinen osa nuoren elämää. Merkityksellistä on oppiminen, ei se, missä ympäristössä oppiminen tapahtuu.

Tässä julkaisussa oppimista tarkastellaan nuoren osaamisen äärelle keskittyneiden tahojen risteyskohdissa. Esimerkiksi kolmannen sektorin organisaatioilla on käytössään valtava määrä aktiivoinnin ja arvoperustaisen

toiminnan ohjaamisen osaamista, joka antaa erinomaisen pohjan myös oppimiseen tähtäävän toiminnan ohjaamiselle.

Työssä oppiminen on jo pitkään ollut vakiintunut osa ammatillisia opintoja ja ammattikorkeakouluopintoja. Tulevaisuudessa työssä oppimisen määrä kasvaa ja oppilaitoksen seinien sisällä tapahtuva organisoitu oppiminen vähenee entisestään. Työssä oppimiseen liittyy vahvasti ennakkosuunnittelu, tavoitteiden asettaminen, raportointi ja reflektointi. Tämä oppimisen muoto on usein organisoitu oppilaitoksista käsin. Uudenlaisten kysymysten äärelle tullaan, kun oppilaitoksen ulkopuolella itsenäisesti tapahtuva toiminta muutetaan opintopisteiksi ja oppimisen ekosysteemi ulotetaan kaikkien oppimista tuottavaan toimintaan.

Oppimisen ekosysteemin ymmärtäminen aiempaa laajempaan kokonaisuuteen tuo mukanaan myös uusia haasteita. Hankkeissa nuoret on saatu aktiivisesti mukaan esimerkiksi vapaaehtoistyöhön, mutta käytännössä osaamisen muuttaminen opintopisteiksi on kysymys, joka tulisi ratkaista jokaisessa hankkeessa erikseen. Mahdollisesta opintopisteiden antamisesta nuorille olisi hyvä neuvotella yhteistyöoppilaitoksen kanssa etukäteen. Nuoren työ- ja opiskelu-uraa vie parhaiten eteenpäin sellainen tekeminen, joka muuttuu näkyväksi kaikissa yhteyksissä. Vapaaehtoistyössä tulee miettiä tarkasti, millaista osaamista juuri tämä kokonaisuus tarjoaa. Kysymys ei ole ainoastaan siitä, mitä nuori on esimerkiksi vapaaehtoistyössä tehnyt, vaan erityisesti siitä, mitä kaikkea hän on oppinut.

Festaripörssi-hanke kehitti uuden vapaaehtoistyön mallin nuorille. Hanke tarjosi nuorille koulutusta tapahtumanjärjestäjän työssä tarvittaviin taitoihin. Nuoret pääsivät työskentelemään festivaaleille ja testaamaan koulutuksessa oppimiaan taitoja. Toiset nuoret valmensivat heitä tuleviin työtehtäviin. Nuorisotyöstä kiinnostuneet nuoret mentorit olivat mukana nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden koulutuksessa. Näin toteutettiin nuorelta nuorelle -oppimiskulttuuria. Vapaaehtoistyöhön osallistuneet nuoret kertoivat hankkeen vaikuttaneen positiivisesti omaan itsetuntoonsa, työllistymismahdollisuuksiinsa, aktiivisuuteensa ja jopa muuttaneen heidän elämänsä suunnan. Nuorille kokemus oli kokonaisvaltainen. Nuoret kertoivat, että erityisen merkittävää heille oli ottaa uusia askeleita työelämässä, päästä mukaan uusiin sosiaalisiin tilanteisiin, saada kavereita ja suorittaa jokin ammattiin liittyvä pätevyyskortti.

Etenkin yleisten työelämätaitojen kehittymisen tekeminen näkyväksi on haastavaa. Liian helposti työssä nuorten kanssa pysähdytään siihen kohtaan, jossa nuori itse kertoo, mitä hän kokee työstä saaneensa. Hankkeiden vastuutahojen tulisi kuitenkin pitää huoli siitä, että nuorella on työtodistus tai opintopisteitä, jota hän voi kokemuksensa todisteeksi näyttää mahdollisille työnantajille tai oppilaitoksille. Tässä yhteydessä nuoren oppimien taitojen sanallistaminen on tärkeää.

Nuoret oppivat paljon myös vapaa-ajalla. Esimerkiksi Liaani-hankkeessa lähdettiin liikkeelle siitä ajatuksesta, että opiskelu ei ole irrallinen osa nuoren elämää. Vapaa-ajan ja opiskelun tulisi limittyä toisiinsa. Näin nuor-

Mun juttu – meidän tulevaisuus -hankkeesta oppimisympäristönä toimi lähiluonto. Hankkeessa kokeiltiin muun muassa matalan kynnyksen luontoretkeä. © Joel Nykter

ren vapaa-ajalla kertyneet tiedot ja taidot tulisivat tunnistetuiksi ja voisivat olla myös osa opintoja.

Kulttuuri ja liikunta tarjoavat runsaasti vapaa-aikaan integroituvia yhdessä tekemisen ja oppimisen mahdollisuuksia, joita on hyödynnetty myös Osallistamalla -hankkeissa. Seikkailupedagogiikan avulla vahvistettiin luontokokemuksia ja samalla osallistujat oppivat paljon itsestään, rajoistaan ja sosiaalisten suhteiden rakentamisesta.

Mun juttu – meidän tulevaisuus -hankkeen toiminta oli monipuolista. Hankkeessa järjestettiin matalan kynnyksen luontoretkiä lähiluontoon ja kevyttä patikointia. Toiminnassa käytettiin ekososiaalisia menetelmiä, kuten hyötypuutarhatoimintaa, tuunausta sekä ITE-taidetta oppimisen välineinä.

KOHTAAMISEN PEDAGOGIIKKA

Toisinaan nuoren elämään kasautuu monenlaisia haasteita, jotka heikentävät kykyä hallita omaa elämää ja uskoa tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Näissä tilanteissa osa nuorista keskeyttää koulutuksen. Pidempään kotona oltuaan he ovat vaarassa pudota pois työmarkkinoilta tai jatkokoulutuksen ääreltä. Monissa Osallistamalla -hankkeissa tavoitteena oli edistää nuorten hyvinvointia ja tarjota osallisuuden kokemuksia paikallisessa toimintaympäristössä. Ennakoivalla, osallistavalla lähestymistavalla tuetaan nuorten elämänhallintataitoja, edistetään opiskelumotivaatiota sekä vahvistetaan työelämätaitoja.

Erityisnuori haluaa tulla kuulluksi ja osallistua samoilla ehdoilla kuin muut – ihan niin kuin kaikki nuoret.

Toisaalta nuoret vierastavat leimaamista. Leimaa-antavat käsitteet, kuten erityisnuoret, ongelmanuoret tai haasteelliset nuoret, ovat monessa yhteydessä kyseenalaisia tai jopa loukkaavia käsitteitä. Kaikki nuoret ovat omalla tavallaan erityisiä, ja jokaisen nuoren elämässä on vaiheita, jolloin taidot eivät tunnu täsmäävän ympäristön odotusten kanssa. Nuorten kanssa työskenneltäessä haasteeksi saattaa nousta vaikeus kohdata nuori, etenkin silloin kun aikuisen elämys- ja kokemusmaailma on kovin erilainen. Nuori odottaa näissäkin tilanteissa kunnioittavaa kuulemistä ja uteliaisuutta sen suhteen, miten nuori näkee maailman.

Erityistä tukea tarvitsevat nuoret on otettu vahvasti huomioon Osallistavaa osaamista -hankkeissa. Nuorille järjestettiin erilaisia esteettömiä digitaalisia palveluita ja kehitettiin vaihtoehtoisia oppimisen tapoja. Niissä kunnioitettiin tällä hetkellä nuorelle sukupolvelle tyypillistä yksilöllisyyden korostamista. Erityisnuori haluaa tulla kuulluksi – ihan niin kuin kaikki muutkin nuoret. Hän haluaa jättää oman jälkensä paitsi fyysiseen ympäristöön – myös sosiaaliseen mediaan.

Samalla kun kulttuuri muuttuu yhä vahvemmin visuaaliseksi, on olemassa ryhmiä, jotka saattavat jäädä kulttuurin muutoksen ulkopuolelle. Esimerkiksi näkö-, kuulo- ja kehitysvammaisten läsnäolo mediassa on ollut Ernod-hankkeessa kehittämisen keskiössä. Useissa selvityksissä on todettu, että erityistä tukea tarvitseville nuorille suunnattua mediakasvatusta tulee kehittää. Nuorille järjestettiin mediapajoja, joiden sisältö rakennettiin vahvassa vuorovaikutuksessa osallistujien kanssa. Esimerkiksi kuulovammaisten nuorten toiveet

sisällöistä olivat hyvin samanlaisia kuin muiden nuorten. He halusivat oppia enemmän blogeista, vlogeista, kotisivujen tekemisestä, videoinnista, animaatioiden tekemisestä, editoinnista, mainosjulisteiden ja muiden kuvallisten mainosten tekemisestä, valokuvaamisesta ja kuvien muokkaamisesta. Digitaidot yhdistettynä mediaan olivat tärkeitä tällekin nuorten ryhmälle.

Osallistamalla osaamista -hankkeissa syntyi kiinnostavia vertaisohjaajuutta hyödyntäviä malleja. Ernod-hankkeessa työskenneltiin läksytukimallin avulla. Tanskassa virtuaalisen läksytuen mallia on kehitetty yli vuosikymmenen ajan ja nykyään se on valtakunnallinen palvelu. Suomalainen versio läksytukimallista pohjautui vapaaehtoisuuteen. Vapaaehtoiset yliopisto-opiskelijat antoivat virtuaalista läksytukea. Vapaaehtoiset kokoontuivat antamaan läksytukea samaan paikkaan muodostaen yhteisön. Pilottia tehtiin mm. suomea toisena kielenään käyttävien maahanmuuttajien kanssa hyvin kokemuksin. Korkea-asteen opiskelijat harjoittelivat ohjaajuutta osana vapaaehtoistyötä. Hankkeessa todettiin, että malli on erittäin hyödyllinen ja sovellettavissa myös Suomeen, kun koordinointiin löytyy sitoutunut taho.

Osallistamalla osaamista -hankkeissa kehitettiin uusia pedagogisia käytäntöjä. Pedagogiikassa hyödynnettiin erilaisia oppimisympäristöjä, otettiin taide vahvasti yhdeksi oppimisen välineeksi ja käytettiin liikuntaa aivan uudella tavalla. Mun juttu -hankkeessa pedagogiikan ammattilaisille tarjottiin verkostojen luomista, kehittäjäryhmiä, ammattilaisten foorumeja, yrittäjyyskasvatusta sekä nuorille suunnattu yrittäjyyspolun rakentamisen malli. Pedagogiikan ammattilaiset saivat myös uusia vä-

lineitä nuorten ohjaukseen ja mentorointiin. Hankkeessa hyödynnettiin luontoa oppimisympäristönä ja kokeiltiin vaihtoehtoisen radikaalin pedagogiikan käyttämistä nuorisotyössä. Hankkeessa tehtiin myös tutkimustyötä. Tutkijat osallistuivat työpajoihin, erityisesti luontoretkiin, joissa he käyttivät osallistuvan toimintatutkimuksen menetelmiä, tekivät osallistuvaa havainnointia retkien aikana ja haastattelivat nuoria heidän kokemuksistaan.

Mun juttu -hankkeessa seikkailu- ja elämyspedagogiikan menetelmät olivat keskiössä etenkin melonta-, kalliokiipeily- sekä yön yli -vaelluksilla. Liikuntapilotit sisälsivät lajikokeiluja, luonnossa liikkumista, parkouria ja triikkausta. Useissa hankkeissa on yhdistettiin liikunta- ja kulttuurialan toimijoita. Esimerkiksi seikkailu- ja elämyspedagogiikan rinnalla Mun juttu -hankkeessa toteutettiin taidepedagogiikkaa erilaisten työpajojen muodossa. Taidetyöpajojen sisältö oli laaja kattaus improvisaatiota, musiikkia ja kierrätysdesignia. Mediapajoissa fokuksessa oli osallistava mediakasvatus, ja pajoissa opeteltiin dokumentointia sekä lyhytelokuvan ja videoiden tekoa. Toimintaan osallistuvat nuorisoryhmät koostuivat erityistä tukea opinnoissaan tai elämänhallinnassaan tarvitsevistä nuorista.

Taidetaustaiset menetelmät olivat vahvasti läsnä myös Näkymättömät-hankkeessa. Näkymättömissä kehitettiin pedagogiikan ammattilaisille toimintamalli, josta rakennettiin verkkopohjainen käsikirja www.kerrotarina.fi. Käsikirja oli käytännönläheinen ja konkreettinen ohjeistus niille toimijoille, jotka haluavat yhteyden yhteiskunnan marginaaliin ajautumassa oleviin nuoriin. Verkkosivuilla julkaistu käsikirja antoi konkreettisia työkaluja

Erilaisia taideperustaisia työtapoja käytettiin Näkymättömät-hankkeessa, kun tarkoituksena oli kehittää kirjaston toimintaa kiinnostavaksi nuorille aikuisille. Nuoret tekivät omia sarjakuvia ja luovan kirjoittamisen tehtäviä, loivat digitarinoita sekä kirjoittivat ja esittivät omia räppejä. © Pixabay

räppi-, sarjakuva-, digitarina- ja luovan kirjoittamisen työpajaan sekä mielenkiintolähtöiseen työskentelyyn. Käsikirja soveltui erinomaisesti myös oppilaitoksiin. Verkkopohjainen käsikirja oli kiinnostava esimerkki voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden, tässä tapauksessa kirjastojen, sekä oppilaitosten tekemästä yhteistyöstä.

Vapaaehtoisena oppimassa -hankkeessa kokeiltiin nuorten projektimaisen vapaaehtoistoiminnan soveltuvuutta oppilaitoksiin ja selvitettiin, millaista tukea opettajat tarvitsevat toiminnan ohjaamiseksi. Kohdeyryhmänä olivat Valma-opiskelijat eli ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijat. Hankkeessa toteutetut vapaaehtoistyön projektit soveltuivat hyvin Valma-opintoihin. Projektit tukivat opiskelijoiden työelämävalmiuksia, ryhmäytymistä, yksilöllisiä opintopolkuja ja yhteisten asioiden hoitamista. Toiminta jatkui hankkeen jälkeen, ja se pyrrittiin vakiinnuttamaan osaksi oppilaitosten arkea. Nuorille projektimainen vapaaehtoistoiminta tarjosi merkityksellisen kokemuksen auttamisesta sekä opetti uusia taitoja ja lisäsi itsetuntemusta.

Useissa hankkeissa työskenneltiin aktiivisesti yhdessä maahanmuuttajanuorten kanssa. Esimerkiksi Festaripörssi-hankkeessa pohdittiin etenkin maahanmuuttajanuorten aktiivointia. Hankkeen markkinointiin rekrytoitiin tubettaja Seksikäs Suklaa, jonka kautta tavoitettiin etenkin ei-kantasuomalaisia nuoria ja saatiin heitä vapaaehtoistyön kautta mukaan festarikentälle. Hyvää seuraa -hankkeessa puolestaan pohdittiin, miten ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat maahanmuutta-

Nuorille projektimainen vapaaehtoistoiminta tarjosi merkityksellisen kokemuksen auttamisesta sekä opetti uusia taitoja ja lisäsi itsetuntemusta.

ja nuoret saataisiin motivoitua saapumaan aikataulujen mukaisesti opintojen pariin. Liikuntaseurat järjestivät jalkapallo-otteluita aamuisin ennen opintojen alkamista. Kävi ilmi, että harva nuori oli valmis jättämään aamun jalkapallo-ottelun väliin. Sirkuksesta siivet elämään -hankkeeseen osallistunut ei-kantasuomalainen nuori kertoi löytävänsä sirkuksesta uusia suomalaisia kavereita ja kaipaavansa juuri sitä.

NUORTEN KUULEMINEN ON TYÖSKENTELYN LÄHTÖKOHTA

Nuorten kuuleminen oli Osallistamalla osaamista -hankkeiden keskiössä. Nuorilla on osaamista ja halua osallistua, kun sopiva tilaisuus järjestyy. Nuorten kanssa työskentelevien aikuisten, organisaatiosta riippumatta, on hyvä pysähtyä aina aika ajoin tarkastelemaan oman toimintansa laatua ja sisältöjä. On tärkeää miettiä, miten nuorille suunnatut palvelut rakentuvat ja kuka tai mikä on palvelun keskiössä. Nuorten osaamisen esille tuominen ja palveluiden kehittäminen nuorten näkökulmasta ovat avaimia onnistuneeseen kehittämistyöhön.

Osallistamalla osaamista -hankkeissa pyrrittiin kohtaamaan nuoret yksilöinä. Nuoret ovat yhteiskunnassamme suuri voimavara, ja he myös rakentavat tulevaisuuden

todellisuutta. Toisinaan nuoren tuominen oppimisen ekosysteemin saattaa tapahtua liaksi oppilaitoksen ja työelämäkumppanin säätelemänä. Toimintaa rakennettaessa on tarkkaan pohdittava, miten nuori saa muotoilua toiminnasta itsensä näköistä ja itselleen kiinnostavaa. Hankkeissa nuorten osaaminen nostettiin esiin ja kuunneltiin nuorten omia ajatuksia siitä, mitä he todella halusivat esimerkiksi ammatillisissa opinnoissa tehdä.

Combo-hankkeen loppuraportissa kerättiin lista vinkkejä siitä, miten nuoret voidaan saada mukaan uudenlaiseen toimintaan. Hanke painotti huolellista pohjatyötä. Nuorilta tulee esimerkiksi uutta palvelua kehitettäessä joka vaiheessa kysyä, mitä he ajattelevat. Toiminnan tavoitteet tulee alusta alkaen määrittellä kartoittamalla nuorten tarpeita ja toiveita. Nuorille on tärkeää saada mahdollisuus olla mukana myös toiminnan toteuttamisessa, arvioinnissa ja onnistumisen kriteerien määrittelyssä. Näin uudella nuorille suunnatulla palvelulla on mahdollisuus onnistua.

Liaani-hankkeessa kokeiltiin ja kehitettiin uudenlaisia toimintamalleja yhdessä nuorten, oppilaitosten ja järjestöjen kanssa. Ammattikorkeakoulussa opintojaan tehneille nuorille järjestettiin mahdollisuus kehittää ohjaustaitojaan leiritöiminnassa, toisten nuorten ohjaajina. Leirillä järjestettiin osallisuutta lisääviä työpajoja,

joiden aiheina olivat esimerkiksi nuorten oman toiminnan ja vahvuuksien tunnistaminen, tulevaisuuden mahdollisuuksien hahmottaminen ja nuorten yksinäisyys. Nuoret kertoivat toiminnan antaneen heille ajatuksia vahvuuksistaan, ja he olivat työpajan aikana myös hahtuneet siihen, mitä osasivat. Nuoret totesivat myös voineensa osallistua ja olla mukana ratkomassa, mitä työpajan aikana tehdään. Työpajoissa mukana olleet ammattikorkeakouluopiskelijat kokivat työskentelyn kehittäneen heidän ohjaustaitojaan.

Vapaaehtoisena oppimassa -hankkeessa toteutettujen vapaaehtoistyöprojektien kautta vahvistettiin nuorten jatko-opiskelu- ja työelämävalmiuksia. Nuoret saivat onnistumisen kokemuksia, oppivat uusia taitoja ja tunnustivat omia vahvuuksiaan. Vapaaehtoistyöprojekteissa nuoret saivat kokemuksen siitä, että he pääsevät itse vaikuttamaan asioihin ja auttamaan toisia. Projektien kautta nuoret pääsivät tutustumaan eri ympäristöihin ja heidän itsetuntonsa vahvistui. Osa nuorista innostui, kun he saivat selkeän roolin ja tehtävän projektissa.

Suuri osa nuorten organisoidusta harrastustoiminnasta nojaa ajatukseen, että harrastamisen tulee olla tavoitteellista, kunnianhimoista ja tasolta toiselle etenevää. Höntsä-hankkeessa pyrittiin rakentamaan tiloja ja välineitä matalamman osallisuuden kautta yhteisöllisen onnistumisen kokemuksille. Sirkuksesta siivet elämään -hanke auttoi nuoria löytämään omia vahvuuksiaan. Positiivisten osallisuuden kokemusten ja innostumisen myötä nuoret saivat työkaluja, joiden avulla myös uusiin harrastuksiin siirtyminen helpottuu.

Osalla nuorista on hyvin monialaisia ongelmia, jotka eivät aina tule esille kohtaamistilanteissa ammattilaisten kanssa. Liaani-hankkeessa toteutettiin nuorille suunnattujen palveluiden kehittämisen avuksi arviointikehikko. Kehikko suunnattiin nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Kyseessä oli työväline ammattilaisten toiminnan itsearviointiin ja kehittämisalueiden tunnistamiseen. Se herätti keskustelua ja kannusti reflektointiin. Arviointikehikko toimi myös konkreettisena työvälineenä nuorten kanssa. Sitä käytettiin nuorten taitojen itsearvioinnissa yhdessä aikuisen kanssa. Nuorten kanssa työskennellessä tilannetta voitiin ongelmien tunnistamisvaiheen jälkeen lähteä purkamaan eri ammattiryhmien kanssa yhteistyössä nuorta tukien.

ELINIKÄINEN OPPIMINEN

Elinikäinen oppiminen on hyvin laaja käsite. Elinikäisellä oppimisella viitataan ihmisen koko elämänkaaren aikaiseen, monelle elämänalueelle ulottuvaan oppimiseen. Elinikäinen oppiminen kattaa sekä muodollisen koulutusjärjestelmän sisällä tapahtuvan oppimisen että koulutusjärjestelmän ulkopuolella ja siitä täysin riippumatta tapahtuvan oppimisen. Elinikäinen oppiminen voi käytännössä pitää sisällään melkein mitä vain.

Elinikäisen oppimisen toteutumisen kannalta kriittisiä kohtia ovat oppimisen edellytysten rakentuminen sekä siirtymät oppimisen eri vaiheiden ja työn välillä. Osallistamalla osaamista -hankkeet ovat keskittyivät oppimisen kannalta kriittisiin siirtymävaiheisiin ja rakensivat siltoja kohti ammatillista koulutusta. Tavoitteena oli

myös nuorten voimavarojen ja itsetunnon kasvattaminen ja tätä kautta siirtymävaiheiden helpottaminen.

Yhteiskunnan, teknologian ja työn muutos on nostanut elinikäisen oppimisen taas entistä vahvemmin julkiseen keskusteluun. Keskusteluissa painotetaan elinikäisen oppimisen välttämättömyyttä. Osallistamalla osaamista -hankkeissa käytettiin kekseliäitä tapoja lisätä nuorten voimavaroja ja oppimisen mahdollisuuksia keskellä yhteiskunnallista murrosta. Hankkeissa nähtiin tärkeänä nuoren oman toimijuuden kasvattaminen sekä mahdollisuus digitaalisten taitojen omaksumiseen mahdollisista esteistä huolimatta. Hankkeissa myös työskenneltiin nuorten 16–29-vuotiaiden pienten lasten vanhempien kanssa, jotka ovat tulleet vanhemmiksi nuorella iällä ja joilla on jäänyt esimerkiksi ammatillinen koulutus suorittamatta. Pidempään kotona oltuaan he ovat vaarassa pudota pois työmarkkinoilta tai jatkokoulutuksen ääreltä.

Osaaminen, koulutus ja uuden oppiminen ovat paras keino selvitä työn murroksesta. Osaamisen painopisteiden muuttuminen kertainvestoinnista jatkuvaksi uudelleen kouluttautumiseksi edellyttää muutoksia koulutusjärjestelmässä. Yhtenä jatkuvana haasteena on oppilaitoksen ulkopuolella saavutetun osaamisen opinnollistaminen. Opiskelijalla saattaa oppilaitokseen tullessa olla vuosien ammatillinen kokemus siitä alasta, jonka opinnot hän aloittaa. Työtodistukset eivät kerro kuin pienen osan työelämässä saavutetusta osaamisesta. Joskus opiskelija saattaa itsekin ammatillisessa koulutuksessa huomata osaavansa suuren määrän koulutuksessa opetettavia asioita. Joskus työkokemus

Nuorelta nuorelle -oppimiskulttuuria on toteutettu ja kehitetty monessa hankkeessa. Toiset nuoret, esimerkiksi korkeakouluopiskelijat, ovat toimineet mentoreina, ryhmänohjaajina tai vetäneet matalan kynnyksen harrastustoimintaa. Siten on kasvatettu nuoren omaa toimijuutta. © Metropolia Ammattikorkeakoulu

voidaan hyväksilukea osaksi opintoja mutta toisinaan oppilaitokselta puuttuu menetelmä tunnistaa opiskelijan aiempi osaaminen. Tämä on käytännön haaste tulevaisuuden koulutukselle.

Elinikäisen oppimisen yksi tavoite on, että koulutus tapahtuu tiiviisti työn yhteydessä. Tällöin koulutus sekä lisää tarkoituksenmukaisella tavalla yksilön osaamista että kehittää organisaatiota. Tässä onnistuminen edellyttää koulutuksen järjestäjiltä kykyä tunnistaa tehokkaasti organisaatioiden kehittämistarpeita ja tarjota ratkaisumalleja. Koulutuspalvelut toimivat samanaikaisesti myös organisaatioiden kehittämispalveluina.

Osallistamalla osaamista -hankkeissa kokeiltiin yhteistyötä hyvin erilaisten organisaatioiden kanssa. Yritysten lisäksi nuoret työskentelivät voittoa tavoittelemattomissa organisaatioissa. Tulokset olivat myönteisiä ja vastaavia kokeiluja on syytä jatkaa, jotta mahdollisimman monet oppilaitokset omaksuvat yhteistyöorganisaatioiden kehittämisen näkökulman osana koulutuspalveluita.

Nuoret tuovat elinikäisen oppimisen kentälle usein tuulahduksen jotain uutta ja tarkastelevat oppimista tuorein silmin. Combo-hankkeessa kehitettiin mobiiliapplikaatio, jonka kautta nuoret katselevat ympäristöä ja havainnoivat tärkeitä turvallisuuteen liittyviä asioita. Ernod-hankkeessa kuulovammaiset nuoret tarkastelivat kirjastoja omasta näkökulmastaan. Usein digitaaliset taidot ovat nuorten omaa erityisosaamisalaa. Näitä taitoja voi käyttää myös elinikäisen oppimisen tulevaisuuden ihmettelyyn, suunnitteluun ja kuvittelemiseen.

LÄHTEET

Työn murros ja elinikäinen oppiminen. Elinikäisen oppimisen kehittämistarpeita selvittävän työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:8. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavana osoitteessa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160556>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017). Ammatillisen koulutuksen reformi. Saatavana osoitteessa: <https://minedu.fi/amisreformi>

Airila, A., Aho, O., Mantila-Savolainen, S., Nykänen, M., Toivanen, M., Väänänen, A. & Ågren, S. (2018): Nuorten osallisuus, työelämävalmiudet ja hyvinvointi. Hyviä käytäntöjä, tietoa ja vaikutuksia. Työterveyslaitos. Helsinki. Saatavana osoitteessa: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136560/Nuorten%20osallisuus%2c%20ty%C3%B6el%C3%A4valmiudet%20ja%20hyvinvointi%20-%20Hyvi%C3%A4%20k%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%B6j%C3%A4%2c%20tietoa%20ja%20vaikutuksia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Iso-Aho, J., Lindholm, A. (toim.) (2018): Vapaaehtoistyö nuorten syrjäytymisriskin vähentäjänä. Festaripörssi-hankkeen analysointi ja johtopäätökset. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki. Saatavana osoitteessa: <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/03/Iso-Aho-ja-Lindholm-Vapaaehtoistyö-nuorten-syrjäytymisriskin-vahentajana-Festariporssi-Humanistinen-ammattikorkeakoulu.pdf>

Pietilä, N. (toim.) (2016): Liaani. Sujuvaa surffailua nuoruuden viidakossa. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Helsinki. Saatavana osoitteessa: https://wiki.metropolia.fi/download/attachments/19507750/Liaani-mikrokirja_nettipdf.pdf

Airila, A., Outi, A. & Nykänen, M., Verkostot haltuun (2016): Ideoita toimialarajojen ylittämiseen nuorisotyössä. Työterveyslaitos. Helsinki. Saatavana osoitteessa: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131565/Verkostot%20haltuun.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Oksanen, J. (2016): Viittomakielisten nuorten osallisuuden edistäminen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: <https://tkiblogi.wordpress.com/category/ernod-erityisnuoret-ja-digiajan-osallisuus/page/7/>

Lappalainen, S., Korpinen, V. & Pokkinen J. (toim.) (2017): Aika digittää. Näkökulmia ja menetelmiä erityisryhmien nuorten mediavaikuttamiseen. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Mikkeli. Saatavana osoitteessa: http://arjenarkki.fi/sites/default/files/attachments/good_practices/aikadigittaa_0.pdf

Salmi, N. (2016): Action - vapaaehtoisena oppimassa menetelmäopas. Nuorten Akatemia. Saatavana osoitteessa: <https://www.nuortenakatemia.fi/wp-content/uploads/2017/03/Action-vapaaehtoisena-oppimassa-menetelm%C3%A4opas.pdf>

Topit-käsikirja. Näkymättömät-hanke. Ei tekijätietoja. Saatavana osoitteessa: <https://www.kerrotarina.fi/>

Kuhlampi, A. & Laakso, H. (toim.) (ei vuosilukua): Tässä mä olen – kokemuksia ja tuloksia Mun juttu – meidän tulevaisuus -hankkeesta. Saatavana osoitteessa: <http://osuma.metropolia.fi/wp-content/uploads/2018/01/LUTMunjuttuweb.pdf>

EKOSYSTEEMISSÄ ERI INTRESSIT KOHTAAVAT TOISENSA

KATRI HALONEN, MAI SALMENKANGAS & NIINA TORKKO

NUORI OPPILAITOKSEN JA VOITTOA TAVOITTELEMATTOMAN ORGANISAATION RISTEYSKOHDASSA

Osaamalla osaamista -hankkeissa nähtiin selvästi, että nuoren osaamisen lisääntyminen ei tapahdu ainoastaan oppilaitoksissa. Monet nuoret osallistuivat hankkeissa oppilaitosten ulkopuoliseen toimintaan, joka kasvatti nuoren yleisiä työelämätaitoja. Nuoret kertoivat hankkeiden päättymisen jälkeen, miten heidän itsetuottamuksensa kasvoi ja kuinka he kokivat päässeensä elämässä yhden, ehkä juuri sen ratkaisevan, askeleen eteenpäin.

Osallistamalla osaamista -hankkeissa voittoa tavoittelemattomilla organisaatioilla oli vahva rooli. Organisaatioilla on käytössään valtava määrä pedagogista osaamista ja suoria kontakteja nuoriin. Tämä mahdollisti suuren määrän aitoja kohtaamisia, joissa nuori nähtiin ja kuultiin juuri sellaisena kuin hän on. Nähdyksi tuleminen merkitystä ei voi vähätellä. Yllättävän harva nuori kokee olevansa oman elämänsä päähenkilö, kun hänet heitetään keskelle oppimisen ekosysteemiä ja hänen tulisi siellä löytää oma polkunsa kohti ammattia ja työelämää.

Hankkeissa myös huomattiin, että toisinaan oppilaitokset ja voittoa tavoittelemattomat organisaatiot eivät kohtaa, vaikka alla olisi yhteinen hanke ja takana pitkä yhteistyöhistoria. Tämä on ymmärrettävää, kun samassa hankkeessa on suuri määrä osatoteuttajia, tavoitteita, suunniteltuja aktiviteetteja ja hankehallintoa. Käytännössä nuorille tämä näkyy usein niin, että vaikka

hankkeessa toteutuneet aktiviteetit vahvasti edistivät nuorten yleisiä taitoja, nuoret eivät välttämättä saaneet hankkeen jälkeen mukaansa todistusta siitä, mitä kaikkea oppivat.

Yleisten taitojen määrittely voi joskus olla vaikeaa, mutta tulevaisuuden hankkeissa yleiset taidot tulee nostaa muun osaamisen rinnalle tasavertaisina opittuina taitoina ammattialakohtaisten erityistaitojen rinnalle. Yleisten taitojen oppiminen vaatii paljon työtä, ja tämä työ ansaitsee tulla huomatuksi.

Yksi haaste lähes kaikissa Osallistamalla osaamista -hankkeissa oli toiminnan opinnollistaminen. Silloin, kun kyse oli oppilaitosten omille opiskelijoilleen järjestämästä toiminnasta, opinnollistaminen toteutui kiittävästi. Ammattialakohtaiset erityistaidot nähdään ja opinnollistetaan. Mutta mikäli nuori kuuluu siihen ryhmään, joka on jäänyt oppilaitosmaailman ulkopuolelle, opinnollistaminen saattaa jäädä toteutumatta.

Toisena haasteena hankkeissa oli toimintamallien juurruttaminen. Oppilaitokset voivat toimia oivallisena ympäristönä uusien pedagogisten käytäntöjen ja menetelmien juurruttamiseen, sillä oppilaitoksilla on mahdollisuus integroida uudet toimintamallit opintojaksojen yhteyteen. Yhteistyön jatkuvuus myös hankkeen jälkeen tuo mittavaa hyötyä myös voittoa tavoittelemattomille organisaatioille. Oppilaitosten toteuttama opinnollistaminen on laadukasta, ja toiminta motivoi opiskelijoita osallistumaan uudenlaiseen tekemiseen.

Opinnollistamisen avulla hankittu osaaminen tunnustetaan ja dokumentoidaan. Hankittu osaaminen voidaan

tunnistaa ja tunnustaa oppilaitoksessa. Näin saadaan syntynyt osaaminen tulevaisuudessa mahdollisen viralliseksi tutkinnon osaksi.

Toisaalta nuorelle voi olla hyötyä vapaaehtoistyöhön osallistumisesta, vaikka hän ei siitä opintopisteitä saikaan. Vapaaehtoistyön voi lisätä osaksi ansioluetteloa. Vapaaehtoistyöhön osallistuminen osoittaa, että nuori on aktiivinen ja uskaltaa toimia erilaisissa ympäristöissä. Joidenkin oppilaitosten valintakokeissa annetaan suuri painoarvo sille, että nuorella on näyttöä alalle suuntautumisesta. Joissain koulutusohjelmissä tätä jopa edellytetään. Vapaaehtoistyö antaa usein nuorelle myös kykyä sanoittaa osaamistaan esimerkiksi työhaastatteluissa.

MITÄ OPPILAITOKSEN TULISI MUISTAA EKOSYSTEEMISSÄ TOIMIESSAAN?

Oppilaitokset ovat uudenlaisten mahdollisuuksien ja haasteiden edessä työskennellessään oppimisen ekosysteemissä, joka muuttaa koko ajan muotoaan. Erilaiset organisaatiot, vapaaehtoistyöntekijät ja kansalaisaktivistit voivat tuoda paljon uutta ja innostavaa osaamista mukaan esimerkiksi hanketoimintaan. On tärkeää muistaa huomioida erilaisia toimijoita jo hankkeen suunnitteluvaiheessa, kokoontua yhteen ja miettiä tulevaa.

Jokaisen oppilaitoksen ympäriltä löytyy valtava määrä toimijoita, joilla on osaamista nuorten kanssa työskentelyyn liittyen. Oppilaitoksille tarjoutuu kiinnostavia

mahdollisuuksia yhteistyöhön ekosysteemiajattelun myötä. Esimerkiksi kulttuurilaitokset, liikuntaseurat ja nuorisotyö ovat täynnä nuorten kanssa toimimisen ammattilaisia. Uusien yhteistyökumppanien kanssa työskentely vie asioita aivan uudella tavalla eteenpäin.

Hanketyö on joskus hankalaa puuhaa, erityisesti silloin, kun eri toimintakulttuureista ja organisaatioista tulevat toimijat kohtaavat saman pöydän äärellä. Usein oppilaitokset toimivat laajojen hankkeiden päätoteuttajina. Varsinkin silloin oppilaitoksen vastuualueeseen kuuluu myös vastuun kantaminen yhteistyökumppaneiden, kohderyhmän sekä välillisen kohderyhmän hyvinvoinnista ja turvallisesta olost. Jokainen tuo työskentelyyn mukaan oman osaamispanoksensa, ja jokaisen on tärkeää tuntea olonsa tervetulleeksi.

Usein hankkeen nuorille järjestämät aktiviteetit tuottavat uutta osaamista. Yleiset taidot syntyvät joskus ikään kuin vahingossa muun hanketoiminnan ohessa. Yleisten taitojen tunnistaminen ja sanoittaminen on sekä nuorelle että oppilaitokselle tärkeää. Samoin tärkeää on uuden osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Opiskelijat osallistuvat usein mielellään hanketoimintaan, mutta eivät välttämättä kiinnostu EU-hankkeiden käyttämästä jargonista. Nuorille hanke kannattaa esitellä toisesta näkökulmasta. Nuoret ovat kiinnostuneita mahdollisuudesta osallistua ja työskennellä hankkeessa. Erityisesti toiminnan päämäärät ja itse toiminta motivoivat nuoria.

Tutkimukset ja käytännön kokemukset osoittavat, että itse tekemällä ja vastuuta kantamalla opiskelijoiden op-

pimistulokset ja opiskelumotivaatio usein paranevat. Käytännön projektit ovat kullannarvoinen tapa siirtää opittua käytäntöön sekä vahvistaa opiskelijoiden geneerisiä työelämätaitoja ja verkostoja.

Vaikka opetussuunnitelmien tavoitteet olisivat kuinka visionäärisiä ja vaikka opettajat päivittäisivät osaamistaan säännöllisesti, ei ole tavatonta, että uusimmat ilmiöt ja työkäytännöt näyttäytyvät ensimmäisenä työpaikoilla. Esimerkiksi osallistamalla hanketyöhön opiskelijat voivat oppia ajankohtaista asioista jotain uutta. Erityisesti työllistymisen näkökulmasta nuoret saavat merkittävää kokemusta projektimaisesta työskentelystä. Yhteistyöstä voi kummuta myös opettajille uutta ymmärrystä omasta ammattialastaan.

Oppilaitosten ja muiden organisaatioiden yhteistyöprojekteissa täytyy nähdä erityistä vaivaa, että molemmat osapuolet saavat siitä vastaavan hyödyn. Yhteistyön välittämisessä opettajan rooli on merkittävä, sillä hänen tulee kyetä tulkkamaan opiskelijoiden lähtötasoa ja osaamista sekä opetussuunnitelman asettamia odotuksia kumppanille jo ennen yhteistyön aloittamista.

Usein oppilaitoksilla, voittoa tavoittelemattomilla organisaatioilla ja etenkin tiukkiin aikatauluihin sitoutuneilla hankkeilla on erilaiset aikataulut. Oppilaitoksissa on meneillään monenlaisia opintojaksoja samanaikaisesti. Vaikka aikataulut joskus tuntuisivat aivan ylitsepääsemättömiltä, oppilaitosten kannattaa kuitenkin yrittää saattaa opiskelijat käytännön tekemisen pariin, mikäli suinkin mahdollista.

MITÄ VOITTOA TAVOITTELEMATTOMIEN ORGANISAATIOIDEN TULISI MUISTAA EKOSYSTEEMISSÄ TOIMIESSAAN?

Voittoa tavoittelemattomat organisaatiot ovat usein mestareita nuorten yleisten taitojen kasvun tukemisessa. Oppimisen ekosysteemissä on kuitenkin mukana toimijoita, joille ei riitä pelkkä toiminnan kuvaus, vaan tekemisen lomassa opitut taidot ja tekemisen tavoitteet tulisi pystyä sanallistamaan mahdollisimman selkeästi. Tässä oppilaitos on erinomainen yhteistyökumppani oppimisen edistämisen ammattilaisena. Oppilaitos voi ottaa hanketyössä vastuulleen oppimisen sanallistamisen, jolloin voittoa tavoittelemattomat organisaatiot voivat keskittyä käytännön toiminnan toteuttamiseen.

Nuorten kanssa on mahdollista käydä keskustelua siitä, mitä nuori näkee erilaisista aktiviteeteista oppivansa. Näin myös yleisiä taitoja saattaa olla helpompi sanoittaa esimerkiksi hankkeen raportointiin liittyviin tarkoituksiin. Joskus oppilaitoskumppaneilla on myös mahdollisuus antaa nuorille opintopisteitä, kun asiasta neuvotellaan riittävän ajoissa.

Hanketoimintaan liittyy paljon käytännön asioita. Osa voittoa tavoittelemattomista organisaatioista on pyörittänyt pitkään isoja hankkeita, osa on hanketyössä mukana ensimmäistä kertaa. Mikäli voittoa tavoittelematon organisaatio toimii pääasiassa vapaaehtoisvoimin, kannattaa asia tuoda esiin jo hankkeen valmisteluvaiheessa. On epärealistista odottaa, että esimerkiksi hankehallinto pyörisi pelkästään vapaaehtoisten varassa.

Vuorovaikutus nuorten kanssa aivan hanketyön alusta saakka tuottaa parhaan lopputuloksen. © Joel Nykter

Nuoret ovat asiantuntijoita nuorille suunnatuissa aktiviteeteissa. Osallistamalla osaamista -hankkeissa saatiin hyviä kokemuksia siitä, että nuoret otettiin mukaan kanssaoppijoina nuorille suunnattuja aktiviteetteja suunniteltaessa. Toteutettujen hankkeiden pohjalta näyttää vahvasti siltä, että vuorovaikutus nuorten kanssa aivan hanketyön alusta saakka tuottaa parhaan lopputuloksen.

Opiskelijoiden hyödyntäminen kehittämistyössä kannattaa. Nuorilla on ideoita, energiaa ja toisinaan juuri se ratkaiseva oivallus, joka saattaa puuttua voittoa ta-

voittelemattoman organisaation toiminnasta. Innostuessaan opiskelijoista voi tulla organisaatioon myös tulevaisuuden sitoutuneita vapaaehtoisia tai osaavia ammattilaisia. Yhteistyöstä oppilaitosten kanssa voi omaan työhön saada ehkä myös teoreettista jäsenystä tai uusia tuulia ajankohtaisesta tutkimuksesta.

Oppilaitoksissa halutaan mielellään tehdä yhteistyötä erilaisten organisaatioiden kanssa ja liittämään opintoja konkreettisiin projekteihin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita helppoa tai ilmaista työvoimaa. Opiskelijoiden kutsu-

minen yhteistyöhön sisältää vastuun ohjata ja opastaa nuoria kasvamaan ammattilaiseksi omalle alalleen.

Oppilaitosyhteistyöhön kannattaa asennoitua määrätietoisella kärsivällisyydellä. Jokaisella oppilaitoksella on omat käytäntönsä ja opintosuunnitelmat voivat olla hyvinkin jäykkiä. Kaikilta alueilta ei löydy valmista yhteistyöverkostoa. Kumppanuusneuvottelut kannattaa aloittaa ensin yhden oppilaitoksen kanssa. Monessa oppilaitoksessa opetusta suunnitellaan puoli vuotta etukäteen, joten oppilaitoksiin kannattaa olla ajoissa yhteydessä.

EKOSYSTEEMISSÄ KUKOISTAVAT PARHAIMMILLAAN LUOVUUS JA YHDESSÄ OPPIMINEN

Oppimisen ekosysteemit ovat monitahoisia kokonaisuuksia, joissa ihmiset kohtaavat, joissa opitaan paljon uutta ja joissa ihmetellään asioita yhdessä. Parhaimmillaan oppiminen tapahtuu rennossa ja turvallisessa ilmapiirissä ilman, että kukaan edes mieltää olevansa oppimistilanteessa. Tämän vuoksi taustatyö on äärettömän merkityksellistä. On tärkeää olla vuorovaikutuksessa nuorten kanssa alusta saakka ja ottaa heidät kanssa-

oppijoihin mukaan suunnitteluun. Myös suunnitteluvaihe voi olla rento, kun työskentelyyn varataan tarpeeksi aikaa, oikeanlaiset olosuhteet sekä aimo annos myötätuntoista asennetta ja halua kuunnella ja kuulla toisia.

Hanketyössä on monenlaisia vaiheita ja jokainen tulee mukaan kokonaisuuteen omista lähtökohdistaan käsin. Osallistamalla osaamista -hankkeissa on ollut mukana suuri joukko toteuttajia rakentamassa todellisuutta,

jossa nuorten geneeriset taidot kasvavat ja nuoret pääsevät elämässä eteenpäin omaa polkuaan pitkin. Jokainen hanketoteuttaja on tuonut kokonaisuuteen mukaan oman ainutlaatuisen osaamispanoksensa ja hankkeissa on rakentunut uudenlaisia tapoja kohdata nuoria ja luoda nuorille mahdollisuuksia tulevaisuuden rakentamiseen.

Ekosysteemissä oppiminen tapahtuu parhaimmillaan rennossa ja turvallisessa ilmapiirissä.
© Lasten ja nuorten säätiö, Sirkuksesta siivet elämään -hanke

OSALLISTAMALLA OSAAMISTA -HANKKEET

COMBO

Combo-hankkeessa on kehitetty toimintatapoja, jotka tukevat nuorten osallisuutta, hyvinvointia ja työelämävalmiuksia. Hankkeessa on rakennettu ammatti- ja harrastekirjastot sekä työkykypassin mobiilisovellus. Nuorten osallisuutta ja hyvinvointia on tuettu myös liikunnallisilla ja taidelähtöisillä menetelmin.

TOTEUTTAJAT

- Työterveyslaitos (pää toteuttaja)
- Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry
- Suomen monikulttuurinen liikuntaliitto ry (Fimu)
- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
- Tikkurilan Teatteri- ja Sirkuskoulu

DIGIVOIMAA – DIGIHYVINVOINNILLA YHTEISKUNNALLISTA OSALLISUUTTA

Digivoimaa-hankkeessa on edistetty 15–29-vuotiaiden nuorten digitaalista hyvinvointia, jotta heidän opiskelu- ja toimintakykynsä sekä työelämätaitojensa vahvistuisivat ja yhteiskunnallinen syrjäytyminen estyisi. Nuorten digihyvinvoinnilla on yhteys siihen, miten hyvin nuoret hakeutuvat toisen asteen koulutukseen, suorittavat tutkintonsa loppuun asti ja työllistyvät opintojensa jälkeen. Kohderyhmissä on huomioitu erityisesti maahanmuuttajataustaiset, erityisopiskelijat, työpajatoiminnassa olevat nuoret ja NEET-nuoret.

TOTEUTTAJAT

- Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu (pää toteuttaja)
- Mediakasvatusseura ry
- Etelä-Savon Liikunta ry
- Ammattiopisto Spesia

DUUNI – VANHEMMUUDEN TAIDOT TYÖELÄMÄVAHVUUDEKSI

DUUNI – vanhemmuuden taidot työelämävahvuudeksi -hankkeessa on vahvistettu nuorten vanhempien työelämävalmiuksia ja kehitetty kulttuuri- ja liikunta-alojen kolmannen sektorin toimijoiden osaamista. Hankkeessa on työskennelty noin 16–29-vuotiaiden nuorten vanhempien kanssa, jotka ovat tulleet vanhemmiksi nuorella iällä ja joilla on jäänyt toisen asteen koulutus suorittamatta tai jotka ovat jääneet kotiin lasten kanssa vanhempainvapaan jälkeen.

TOTEUTTAJAT

- Turun ammattikorkeakoulu (pää toteuttaja)
- Lahden ammattikorkeakoulu
- Lapin yliopisto
- Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry
- Kirjantalo ry
- Suomen Caritas ry

Tutustu tarkemmin Osallistamalla osaamista -hankkeisiin: <http://osuma.metropolia.fi/hankkeet>

ERNOD – ERITYISNUORET JA DIGIAJAN OSALLISUUS

ERNOD-hanke on edistänyt nuorten yhdenvertaisuutta kehittämällä mediakasvatuksen ja -vaikuttamisen menetelmiä sekä monialaisen yhteistyön muotoja ammatillisten oppilaitosten, kirjastojen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Hanke on järjestänyt erityisryhmien nuorille mediavaikuttamistyöpajoja, joissa nuoret ovat päässeet treenaamaan digi- ja mediataitoja. Hankkeessa on pilotoitu myös vertaisoppimiseen pohjautuvaa virtuaalisen läksytuen mallia.

TOTEUTTAJAT

- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (pää toteuttaja)
- Humanistinen Ammattikorkeakoulu HUMAK
- Mikkelin kaupunginkirjasto
- Kouvolan kaupungin kirjasto – maakuntakirjasto
- Suomen Nuorisoseurat ry

FESTARIPÖRSSI

Festaripörssi on ohjannut nuoria vapaaehtoistehtäviin festareille sekä tarjonnut nuorille koulutusta ja tukihenkilön vapaaehtoistyöhön. Hankkeessa on tuettu festivaalien toimintaa ja vahvistettu nuorten työelämätaitoja.

TOTEUTTAJA

- Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK

HYVÄÄ SEURAA – NUORTEN OSALLISTAMINEN SEURATOIMINTAAN

Hyvää Seuraa – Nuorten osallistaminen seuratoimintaan -hanke on osallistanut ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat nuoret mukaan paikalliseen seuratoimintaan liikkumaan sekä osallistumaan, vaikuttamaan ja oppimaan vapaaehtoisina urheilu- ja opiskelijajärjestöissä. Hankkeessa on käynnistetty kymmenellä paikakunnalla jalkapalloseuran ja ammatillisen oppilaitoksen välinen yhteistyö.

TOTEUTTAJAT

- Suomen Palloliitto (pää toteuttaja)
- Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry
- Ilves ry
- FC Jazz Juniorit ry
- HIFK Soccer rf
- TPS Juniorijalkapallo ry
- Kuopion Palloseuran Junioreiden kannatusyhdistys ry
- Helsingin Jalkapalloklubi ry
- Rovaniemen Palloseura ry
- Mikkelin Palloilijat ry
- KPV:n juniorit ry
- Espoon Palloseura ry

HÖNTSÄ – SILTA ETEENPÄIN!

Höntsä -silta eteenpäin! -hankkeessa on kehitetty monialainen Höntsä-toimintamalli, joka perustuu iloa tuottavaan, osaamisesta riippumattomaan, kaikille avoimeen matalan kynnyksen Höntsä-toimintaan arjen toimintaympäristöissä. Höntsä-mallissa nuorista lähtevää toimintaa on vahvistettu monialaisella ohjaajuudella ja eri toimijoiden yhteistyöllä.

TOTEUTTAJAT

- Metropolia Ammattikorkeakoulu (pää toteuttaja)
- Suomen Nuorisoseurat ry
- Urheiluopisto Kisakeskus
- Oulun Diakonissalaitoksen säätiö
- Oulun seudun koulutuskuntayhtymä
- Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy
- YMCA Suomen NMKY

LIAANI – SUJUVAA SURFFAILUA NUORUUDEN VIIDAKOSSA

Hankkeessa on kehitetty välineitä tukemaan osallisuutta ja osaamisen tunnistamista. Kehittämistyö on kohdentunut toisen asteen nivelvaiheissa olevien ammatillisten opiskelijoihin harrastus- ja oppimisympäristöihin. Hankkeessa on tuotettu arviointikehikko, jonka avulla on kehitetty palveluita ja lisätty niiden tuloksellisuutta.

TOTEUTTAJAT

- Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy (pää toteuttaja)
- Turun yliopiston Brahea-keskus
- Hämeen ammattikorkeakoulu Oy
- Kiipulasäätiö / Kiipulan ammattiopisto
- Vantaan Nicehearts ry
- Kalliolan nuoret ry / Poikien talo
- Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry

LUODE – LUONTO JA TAIDE NUORTEN TYÖELÄMÄTAITOJEN OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

Hankkeessa on tarjottu nuorille erilaisia kokemus- ja toimintaympäristöjä, joissa he voivat syventää tulevaisuuden työelämätaitoja. Esimerkiksi yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, kriittistä ajattelua, luovuutta ja sisäistä yrittäjyyttä on opeteltu luonnon, liikunnan, taiteen, median ja yrittäjyyskasvatuksen avulla.

TOTEUTTAJAT

- Helsingin yliopisto, Lahden Yliopistokampuksen koordinaatioyksikkö (pää toteuttaja)
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto
- LUT Lahti
- Outward Bound Finland ry
- Suomen Latu ry,
- Suomen Urheiluopisto, Vierumäki
- Taideyliopisto

Tutustu tarkemmin Osallistamalla osaamista -hankkeisiin: <http://osuma.metropolia.fi/hankkeet>

LUOVA JA OSALLISTAVA SUOMI

Luova ja osallistava Suomi on toiminut valtakunnallisena koordinaatiorahankkeena, joka on edistänyt ja kehittänyt luovan osaamisen ja osallistavan osaamisen ESR-hankkeita. Hankkeessa on koottu ja välitetty luovan ja osallistavan alan tietoa sekä on pyritty lisäämään hanketoiminnan kattavuutta, vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta valtakunnallisesti.

TOTEUTTAJAT

- Taideyliopisto (pää toteuttaja)
- Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu
- Aalto
- Luckan
- Metropolia Ammattikorkeakoulu
- Helsingin kaupunki
- Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu

MEIDÄN PROJEKTI! VAPAAEHTOIS- JA HARRASTUSTOIMINNAN PROJEKTIT OSAKSI OPINTOJA

Meidän projekti! -hankkeessa on parannettu nuorten työelämätaitoja projektimaisella vapaaehtoistoiminnalla VALMA-opinnoissa ja ammatillisissa opinnoissa. Hankkeessa on kehitetty opiskelijoille tarkoitettu vapaaehtoistyön ja projektioppimisen kurssi, jolla opiskelijoita on valmennettu tiimi- ja projektityön taitoihin sekä vapaaehtoistoimintaan.

TOTEUTTAJAT

- Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry (pää toteuttaja)
- WAU ry
- Nuorten Akatemia ry

MUN JUTTU – MEIDÄN TULEVAISUUS

Mun juttu – meidän tulevaisuus -hankkeessa on edistetty nuorten hyvinvointia sekä tuettu heidän hakeutumistaan koulutukseen ja työelämään. Keinoina on käytetty taidetta, kulttuuria, liikuntaa ja luontoelämyksiä. Hankkeessa on edistetty erityisesti nuorten harrastamista, koulunkäyntiä ja opiskelua.

TOTEUTTAJAT

- Helsingin yliopisto (pää toteuttaja)
- Helsingin yliopisto
- K. H. Renlundin museo – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo
- Taideyliopisto
- Lahden seudun ympäristöpalvelut
- Outward Bound Finland ry
- Suomen urheiluopisto
- Oulun yliopisto
- Kajaanin ammattikorkeakoulu
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto

MUSEOT INNOVAATIOALUSTOINA

Museot innovaatioalustoina -kehittämishankkeessa on etsitty uusia toimintamalleja museoiden ja muiden nuorten kanssa toimivien organisaatioiden käyttöön. Hankkeessa on luotu uusia tapoja käyttää museoita ja tutkittu kokeillen, miten museot voivat toimia mahdollistajina tai alustoina yhteiskunnalliselle toiminnalle.

TOTEUTTAJAT

- Aboa Vetus & Ars Nova (päätoimittaja)
- Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK
- Tekniikan museo
- Nuori Yrittäjyys ry

NÄKYMÄTTÖMÄT - NUORTEN DIGITARINAT

Näkymättömät-hankkeessa on kehitetty toimintamalli, jolla on pyritty osallistamaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja tukemaan heidän kykyään toimia digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Hankkeessa on rakennettu yleisten kirjastojen, nuorisotyön ja koulutusorganisaatioiden välille aktiivista vuoropuhelua, jonka keskiössä on ollut nuorten identiteetin vahvistaminen ja tulevaisuuskuva kirkastaminen.

TOTEUTTAJAT

- Turun ammattikorkeakoulu (päätoimittaja)
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu
- Jyväskylän yliopisto

OSALLISTAVA JA LIKUNNALLINEN TEATTERI

Osallistava ja liikunnallinen teatteri -hankkeessa on pyritty tavoittamaan 15–25-vuotiaita haasteellisissa elämäntilanteissa olevia nuoria, ja heitä on kannustettu aktiiviseen kansalaisuuteen sekä tuomaan esille omaa osaamistaan. Nuoret ovat muun muassa suunnitelleet ja toteuttaneet yhteisiä teatteriproduktiota ammattilaisien kanssa. Hankkeessa on luotu uusia toimintamalleja esittävän taiteen ja liikunnan yhdistämiseen.

TOTEUTTAJAT

- Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy (päätoimittaja)
- Kainuun Liikunta ry
- Kalliolan Nuoret
- Kajaanin kaupunginteatteri
- Q-teatteri
- WAU ry

Tutustu tarkemmin Osallistamalla osaamista -hankkeisiin: <http://osuma.metropolia.fi/hankkeet>

PÅ SAMMA LINJE - RESPEKT INOM IDROTT OCH UNGDOMSVERKSAMHET

På samma linje -hankkeessa on tehty monialaista kehittämistyötä ruotsinkielisellä liikuntasektorilla, nuoriseuroissa ja koulutuksen parissa. Hankkeessa on tuettu maahanmuuttajataustaisia nuoria, erityisesti tyttöjä, siirtymävaiheissa lisäämällä heidän osallisuuttaan ja tuottamalla osallisuutta tukevia palveluita.

TOTEUTTAJAT

- Föreningen Luckan r.f. (pää toteuttaja)
- Finlands Svenska Idrott r.f.

SIRKUKSESTA SIIVET ELÄMÄÄN

Sirkuksesta siivet elämään -hankkeessa nuoret ovat löytäneet sosiaalisen sirkuksen avulla omia vahvuuksiaan ja vahvistaneet elämäntaitojaan kuten itsetuntoa, sosiaalisia taitoja ja rohkeutta toimia. Sirkustaitojen myötä maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat oppineet suomea ja tutustuneet kantasuomalaisiin nuoriin.

TOTEUTTAJAT

- Lasten ja nuorten säätiö (pää toteuttaja)
- Kulttuurikeskus PiiPoon kannatusyhdistys ry
- Sorin Sirkus ry
- Sirkus Magenta ry
- Etelä-Karjalan Estradi ry/Taidekoulu Estradi
- Nuorisotutkimusseura ry
- Suomen Nuorisosirkusliitto ry

VAPAAEHTOISENA OPPIMASSA

Vapaaehtoisena oppimassa -hankkeessa on kokeiltu nuorten projektimaista vapaaehtoistoimintaa soveltaen Suomeen irlantilaisen Localise-organisaation kehittämää Localise Programme -mallia. Kokeilu suunnattiin ammatillisessa valmentavassa koulutuksessa oleville nuorille, jotka etsivät suuntaa omalle elämälleen ja joilla ei vielä ollut selkeitä tulevaisuuden suunnitelmia.

TOTEUTTAJA

- Nuorten Akatemia

Tutustu tarkemmin Osallistamalla osaamista -hankkeisiin: <http://osuma.metropolia.fi/hankkeet>

OSUMA – OSALLISTAMALLA OSAAMISTA

Osuma – Osallistamalla osaamista on toimenpidekokonaisuuden koordinaatiohanke, joka lisää ja vahvistaa oppilaitosten sekä nuorten kanssa toimivien julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden monialaista yhteistyöosaamista ja yhteistyötä. Tehtävänä on tiedontuotannon, viestinnän ja teemaseminaarien avulla kehittää oppilaitosten sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotalan toimijoiden sellaista osaamista, joka vahvistaa monipuolisesti nuorten opiskeluvalmiuksia ja -motivaatiota.

TOTEUTTAJA

Metropolia Ammattikorkeakoulu

**Nuorten osaaminen kasvaa monenkirjavassa ympäristössä
- oppimisen uudessa ekosysteemissä. Ekosysteemiin
kiinnittyä ajatus siitä, kuinka laajan yhteistyön kautta
nuorten osaaminen kulkee aivan uudella tavalla eteenpäin.
Ekosysteemissä on tilaa jokaiselle.**

**Tässä julkaisussa ekosysteemiä katsotaan Euroopan
sosiaalirahaston Osallistamalla osaamista -hankkeiden
kautta. Löydät joukon kehitettyjä ja testattuja keinoja edistää
nuorten oppimista ja siten ehkäistä syrjäytymistä. Samalla
löydät reitin voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden ja
oppilaitosten yhteisen osaamisen äärelle.**

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020